

TOOLS 80

proxima
VEŘEJNÁ OBCHODNÍ SPOLEČNOST

DODATEK K AKTUALNI VERZI
PROGRAMU

TOOLS 80

URČENO PRO POČÍTAČE: DELTA,
SINCLAIR ZX SPECTRUM / + / 128,
DIDAKTIK GAMA, M, KOMPAKT

© 1992 PROXIMA Ústí nad Labem

PŘÍRUČKA UŽIVATELE

POZOR!

Čtete pozorně licenční podmínky firmy **PROXIMA** předtím, než porušíte obal diskety (kazety). Počítačový program zaznamenaný na disketě (kazetě) je autorským dílem chráněným ustanoveními čs. autorského zákona a mezinárodními smlouvami. Porušením obalu diskety (kazety) se zavazujete dodržovat ustanovení následující smlouvy mezi Vámi a firmou **PROXIMA**.

LICENČNÍ UJEDNÁNÍ

1. Uživatel je oprávněn instalovat a provozovat počítačový program na jediném počítači a smí si porýdit jedinou bezpečnostní kopii obsahu nosného média.
2. V případě zakoupení multilicenční dodávky počítačového programu je uživatel oprávněn instalovat a provozovat program na takovém počtu počítačů, jaký je uveden v multilicenční smlouvě.
3. Firma **PROXIMA** neručí za bezvadný chod programu na amatérsky upravených počítačích a počítačích spolupracujících s nestandardními perifériemi včetně interface vlastní výroby.
4. Je zakázáno pořizovat kopie manuálu k programu.
5. Nehodláte-li respektovat ustanovení této smlouvy, vraťte software v neporušeném obalu tam, kde jste jej získali. Bude Vám vrácena částka, kterou jste zaplatili. Podmínkou je vrácení do 10 dnů od zakoupení a při vrácení je nutno předložit doklad o zaplacení.

TOOLS 80

(aneb Tools 40 verze 2.1)

Vážení uživatelé,

tato část manuálu popisuje rozdíly mezi verzemi 1.6, 1.7 a 2.1. Přečtěte si ji, prosím, až po důkladném prostudování manuálu k Toolsu 40, usnadní Vám to orientaci v provedených úpravách.

K 1. 1. 1993 AD existují čtyři (níže uvedené) verze programu Tools, resp. jeho části **KoZa Commander**:

1) základní verze 1.6

2) verze 1.7 - s opravenou chybou ve funkci **New Begin/Nový Začatek**; chyba spočívala v tom, že nová hodnota nebyla ukládána na disk

3) verze 2.0 - pracující již s dvěma mechanikami (bohužel nebyla tak úplně bez chybiček, jak jsem se naivně domníval)

4) verze 2.1 - v současné době poslední (snad...) opravená a dále rozšířená verze 2.0, ke které se vztahuje zbyvájící část manuálu (až na uvedené opravy se neliší od manuálu k verzi 2.0)

1. Spolupráce s mechanikami a všeobecné změny

1.1 Připojitelné mechaniky

Tools 80 můžete používat jak s disketovou jednotkou **Didaktik D40**, tak **Didaktik D80** (tedy i s počítačem **Didaktik Kompakt**, navíc můžete používat mechaniky 2 (tedy A i B) a to v libovolných kombinacích (jenom D40, jenom D80, A: D40 + B: D40, A: D80 + B: D80, A: D40 + B: D80, A: D80 + B: D40 - samozřejmě, že závisí na tom, jestli "druhá" mechanika má vlastní řadič - pokud ne, nemůže být zapojena jako "první").

1.1.1 Mechanika A

Máte-li pouze jednu mechaniku, bude se program (až na dále popsané výjimky) chovat jako verze 1.6 a 1.7. Nemusíte se v žádném případě obávat, že skutečnost, že program umí pracovat se dvěma mechanikami nějak omezí velikost pracovního prostoru nebo čehokoliv jiného. Při zapojení jedné mechaniky program při

inicializaci sam odpojí části, které spolupracují s druhou mechanikou. Velikost pracovního prostoru verze 2.1 je 26 112 bajtů.

Připojená mechanika může být D40 i D80.

1.1.2 Mechaniky A, B, jejich prohazování (SPACE)

Máte-li dvě mechaniky (zapnuté), bude levé vypisové okno určeno pro mechaniku A a pravé pro mechaniku B (což je i nad oběma okny napsáno). Všechny Vámi prováděné činnosti se budou vztahovat k té mechanice, v jejímž okně bude kurzor. Mezi okny přecházíte stiskem klávesy SPACE - tím se automaticky mění poloha kurzoru (program si většinou pamatuje, kde jste kurzor v minulém okně zanechali), aktualizuje horní okno (tj. název diskety + její volné místo) a celé spodní okno (informace o souboru, na kterém stojí kurzor).

Při prvním použití SPACE je automaticky načten adresář diskety v druhé mechanice (to samé platí i po opětovném připojení druhé mechaniky - viz. 1.15).

Velikost pracovního prostoru je 18 944 bajtu.

1.2 Úvodní instalace a připojení kempstonu

Program **KoZa Commander** umožňuje ovládat kurzor kempstonem - a jak je popsáno na straně 4 (původní manuál **Tools 40**), záleží na tom, jak ho máte připojen. Při realizovaném zapojení podle bodu 1) se opět nemusíte o nic starat. Při zapojení podle bodu 2) musíte pro oživení joysticku udelat následující: merge `""run"`, vyeditovat řádek 9000, opravit OUT 153,00 na OUT 153,16, odeslat řádek a dát save `""run"` line 9000.

POZOR!!!

V příkazu OUT 153,00 musí být DVE nuly!

Jiné zásahy do programu mohou vést k jeho zhroucení!

Raději upravujte kopii, ne originál!

KoZa Commander nahrajete již tradičně příkazem **RUN**, potom se objeví obrázek s hlášením čísla verze a čeká se na stisk klávesy.

1.3 Chybová hlášení

Podstatnou změnou je zavedení vlastních chybových hlášení po operacích, které při nezdařném provedení vyžadují stisk klávesy **R** (**R** = **Retry**) - klávesa **P** nefunguje. V žádném případě to není krok zpátky - díky vlastní ovládací rutině pro operace se sektory, nedochází nikdy k vyvolání tisku chybových hlášení v ROM a není tak prakticky možný "náhly" návrat do basicu, krom toho působí daleko estetičtěji, když je napr. text **CRC error** (**R** = **Retry**) vypsán do dolního rámečku, než když ho smaže.

Hlášení **"Disk is write protected"** možnost **"Retry"** nenabízí.

K připomínce, proč nejsou hlášení v češtině, bych uvedl, že by to stálo pár kilobytu paměti pro texty a znakovou sadu, navíc MDOS sám také nemá s naším

národním jazykem moc společného a nevznikají tak zajímavé jazykové ukazy při "co nejvyššížijším" překladu.

Hlášení "Go to address" a "New value" (z 1.6, 1.7) byla zkrácena na "Address" a "Value".

1.4 Spouštění souborů (SS+R)

Zatímco verze 1.6 a 1.7 po sobě zanechaly v paměti všechno (basic, kód, adresář, atd.), verze 2.1 skoro dokonale uklízí. Při spuštění souboru proběhne **RESET** paměti počítače - TOOLS 80 se smaže. Obraz zbělá (byly tu i snahy o prosazení fialové barvy, ale neuspěly), chvilku se neděje (zdánlivě) nic a pak se nahraje požadovaný program.

Budete-li i teď mít problémy se spuštěním programu, zapomeňte na to, že chyba je v **Toolsu** - to, co program provádí je téměř ekvivalentní ke stisku tlačítka reset a zadání příkazu **LOAD "*"jméno"** z klávesnice (pouze v horní třetině obrazovky je schován zbytek inicializačního programu a atributy jsou nastaveny na bílý papír a bílý inkoust).

1.5 Mapa diskety a mapa souboru (M)

Protože u 3,5" disket se mapa nevejde najednou celá na obrazovku, byla provedena jednoduchá úprava: mapa je vždy rozdělena do dvou stran - nejprve vidíte první stranu diskety (modrý border) a po stisku klávesy druhou stranu diskety (černý border). Může se tedy stát, že část souboru Vám bude ležet na jedné a část na druhé straně disku. Jinak si sektory, kde soubor leží, můžete vypočítat podle kapitoly 2.4 Mapa diskety (původní manuál **Tools 40**), jenom nesmíte zapomenout čísla sektorů na druhé straně vynásobit dvěma.

1.6 Návrat do basicu (SS+B)

Funkce návratu do basicu je pryč, neexistuje.

1.7 Nové Info (I)

Informace o disketě byly částečně změněny. Po stisku klávesy I se nyní objeví toto:

FORMAT.TxS - formát diskety stopy/sektory
BLOCKS - good, free, bad - bloky: dobré, volné, špatné
CAPACITY - kapacita, na kterou byl disk zformátován
FILES - počet souborů
SELECTED - počet označených souborů + kolik fyzických kB tvoří

Jak je vidět, přibyla informace o kapacitě a o označených souborech, zmizel počet spustitelných souborů a volné místo (ale to je neustále v pravém horním rohu). Počet spustitelných souborů zjistíte jednoduše: v menu **Set Up** nastavte jako aktivní položku **Runables** a potom se podívejte do info na číslo za **FILES**.

Při jedné mechanice se info zobrazuje vždy do pravého okna.

Při dvou mechanikách je info v protilehlém okně (tj. pro A v pravém, pro B v levém).

Info zmizí po stisku libovolné klávesy.

1.8 Stálé Info (CS+I)

Stálé info je novou funkcí, kterou verze 1.6 a 1.7 nemají. Po stisku **CS+I** se na první pohled stane to, co po stisku samotného **I** - tedy objeví se info - ale, pozor! - po stisku další klávesy info **nezmizí**. Budete-li teď označovat soubory, budou se automaticky aktualizovat hodnoty za **SELECTED**, takže máte okamžitý přehled o velikosti nastaveného bloku, se kterým budete provádět nějakou další operaci (mazání, kopírování, atd.).

Při jedné mechanice stálé info způsobí vypis adresáře jen v levém okně (což je celkem logické). Po vypnutí stálého info je adresář opět v obou oknech.

U dvou mechanik info zůstává i po stisku **SPACE** (přechod do druhého adresáře), pouze "přeskočí" do tentokrát protilehlého okna a vztahuje se k aktivní mechanice.

Stálé info bude zapnuté do té doby, než opět stisknete **CS+I**.

1.9 Formátování (CS+F)

Verze 1.6 a 1.7 se pro naformátování diskety vracely do basicu, aby využily přímo příkazu **FORMAT**. To se ukázalo jako zbytečně zdlouhavé (ted je **FORMAT** volán přímo ze strojového kódu), navíc basic zabíral zbytečné místo a zdržovat hlášením **All data will be discarded!**

Stávající **FORMÁT** Vám nabízí následující:

Tracks (T): - počet stop na jedné straně diskety. Místo T je v závorce uvedena implicitně nastavená hodnota, která bude dosazena při stisku **ENTERu** bez zadání jiného čísla. Pro **D40** je to 40, pro **D80** je to 80. Program umožňuje zadat i čísla vyšší (max. 43, 83) - pokud se ovšem na tyto hodnoty nepodaří disk zformátovat, není to chybou **Toolsu**, ale Vaší disketové jednotky, která na to zřejmě nestačí.

Sectors (9): - počet sektorů na stopu, maximálně 10. Jste-li spokojeni s devítkou, stačí odmačknout **ENTERem**.

Double sided Y/N? - nový prvek ve funkci formát - dotaz, zda disketa má být zformátována oboustranně. Odpovíte-li N, bude disketa pouze jednostranná (z toho plyne i její poloviční kapacita). Proč jednostranné formátování? Jak jsem zjistil při dissasemblingu ROM disketové jednotky, MDOS to umí - takže proč toho nevyužít! (Zkuste napsat v basicu: **FORMAT "a:JménoDisku.s"** - to je jednostranné formátování).

Are you sure Y/N? - tento dotaz nahrazuje hlášení basicu **All data...** Odpovíte-li Y nebo A, bude disketa nemilosrdně zformátována.

Na tomto místě bych Vás chtěl o něco požádat: používejte u disket standardní formát, tj. mačkejte **ENTER**, **ENTER**, **Y**, **Y** - ta nádherná česká vlastnost dostat z 360kB diskety aspon 400kB je na zabití, zvlášť když jiná mechanika je neschopná se na stopy 41, 42 nebo 43 dostat. Abych Vás presvědčil, povím Vám malou (ale naprosto skutečnou) příhodu: **Jisty M.B. z M.B. (pouze shoda okolností)**

formatoval disketu na 43 stop a utrhl si hlavičku (samozřejmě u mechaniky), následkem toho pak musel mechaniku poslat na návštěvu do Skalice a tři (a možná i více) týdnů byl bez ní!

Formátování je zakončeno prejmenováním diskety. Když jsem v kapitole 2.2 (manuál Tools 40) psal, že jméno NoNameDisk je většinou nevyhovující, strašně jsem se spletl, protože od té doby jsem potkal spoustu právě takto pojmenovaných disků - inu, lenost.

1.10 Kopírování (C)

Při jedné mechanice se v kopírování nezměnilo nic, kromě toho, že nápis **Insert target (source) disk** po stisku klávesy zmizí.

Při dvou mechanikách je automaticky kopírováno z A na B (resp. z B na A). Řečeno úplně přesně, kopíruje se z diskety v jejímž adresáři je kurzor na tu druhou. Zkopírování souboru nebo bloku proběhne automaticky, bez jakýchkoliv výzev k výměně disket (nemají tu co dělat); po skončení operace zůstane kurzor v okně cílové diskety.

Princip kopírování je popsán v kapitole 4.3 (manuál Tools 40), nic na něm nebylo změněno. I nadále je tu možnost zdvojování souborů, která mně (ale nejen mně) vyhovuje a pokud někoho přivádí do stavu nepřítelosti, může si trénovat svoji hbitost četnými výměnami disket při kopírování pomocí MDOsu.

Oproti verzím 1.6, 1.7 a 2.0 je v editačním řádku vypisována hláška

Copying:

a následuje jméno a přípona kopírovaného (tj. buď do paměti načítaného, nebo na disk zapisovaného) souboru. Tato informace by měla ulehčit představu o rychlosti (a postupu) kopírování, hodí se spíše při větším počtu krátkých souborů.

NEPŘEHLEDNĚTE!!!

Od 10. 1. (?) je v distribuci nový komplet obslužných programů pro disketové jednotky D40/80: **"TOOLS COPY"**. Jedná se o programy **Master Copy** (páskový kopírák; pracovní prostor 41kB, načtené soubory ukládá na disk (pracuje i s bezhlavičkovými bloky!); lze použít i pro převod souborů (velikost pracovní oblasti postačuje, odpadá tím spousta problémů) z disku na pásek (a obráceně)), **Single Copy** (diskový kopírák spolupracující s jednou mechanikou (pro práci se dvěma mechanikami je příjemnější Tools 80); pracovní prostor na ZXS 48k, "emku" a Kompaktu: 41kB, na Gamě: 73kB, na ZXS 128k: 121kB), **Disk Copy** (jak pro jednu, tak pro dvě mechaniky, využívá pro kopírování druhou banku na Gamě; při dvou mechanikách trvá zkopírování diskety necelých padesát sekund!). Kopíráky vyšly z rutin psaných pro Tools, které pak byly dále upraveny a rozšířeny, aby se umožnilo jejich co nejlepší využití. Ovládání je řešeno podobně jako v Toolsu, takže nové programy můžete okamžitě a bez problému zvládnout. Cena kompletu **TOOLS COPY** je pouhých 140,-.

1.11 Disk Copy (SS+X)

Tato zcela nova funkce je tu pouze pro uživatele dvou disketových jednotek.

Jste dotázáni na potvrzení volby (Are you sure...) a v kladném případě je obsah aktuální diskety zkopírován na druhou.

Cílová disketa je neprve zformátována podle formátu diskety zdrojové a potom jsou na ni přeneseny všechny soubory. Nejedná se tedy o absolutní kopii, protože sektory, které nepatří k žádnému souboru nebudou kopírovány. Lež-li něco v těchto sektorech, zajisté to není náhodou, pravděpodobně to bude nějaká ochrana (nebo pokus o ochranu)...

1.12 Editace diskety, editace souboru (E, SS+E)

V editaci diskety nebo souboru byly provedeny dvě změny k lepšímu:

1) ve spodním okénku se vypisují informace o absolutním čísle editovaného sektoru na disketě, o čísle stopy a o čísle sektoru na stopě.

2) vkládání čísel bylo upraveno tak, že se automaticky opakuje až do té doby, dokud nestisknete **EDIT (CS+I)** - po povolení zápisu stisknete **ENTER** a vkládáte hodnoty tak dlouho, jak budete chtít - odpadá tím nepříjemné dvojí mačkání klávesy **ENTER**.

1.13 Setřídění adresáře (SS+S)

Protože automatické setřídění adresáře po prejmenování souboru (verze 2.0) se projevilo jako ne příliš šťastný nápad, bylo toto přidáno jako nová funkce, kterou můžete kdykoliv vyvolat stiskem **SS+S**.

1.14 Prohlížení obrázků (W)

Tato služba byla rozšířena o automatické vyhledávání pakovaných (kompromovaných) obrázků v souborech typu **Bytes**. Pokud obrázek není nalezen, je zobrazeno prvních 6912 bajtů souboru. **POZOR!** Bohužel, programově nelze jednoduše zaručit, že nalezená dekompresní rutina musí náležet komprimovanému obrázku, a proto její vyvolání může způsobit zničení **KoZa Commanderu** (v paměti) a zhroutení programu - nejedná se tedy o chybu ze strany naší a tím ani o důvod k reklamaci z Vaší (ke kolizi došlo např. u hlavního bloku hry **Computer Scrabble**, zapakovaného **Mr. Packem**).

1.15 Odpojení druhé mechaniky (CS+Z)

Při práci s dvěma mechanikami se může stát, že potřebujete kopírovat pouze na mechanice **A**: nebo na **B**: - téměř pravidelně se to stává, máte-li každou mechaniku jinou (**40** a **80**). Proto existuje možnost odpojit druhou mechaniku (pozor, **druhá** nemusí znamenat **B**:).

Po stisku **CS+Z** se **Tools** nakonfiguruje tak, že levé okno slouží k vypisu adresáře a pravé je prázdné (je dobré si do něj zapnout stále info - **CS+I**). Nad oknem je vypsáno, se kterou mechanikou pracujete (**A**, **B**) - bude to ta, na které jste "stáli" v okamžiku použití funkce.

V této chvíli máte pracovní prostor velky 26kB, proto je mechaniku výhodné odpojit i chcete-li zdiskovat nebo zpáskovat soubor ve velikosti 19-26kB (což by normálně při dvou mechanikách, vzhledem k velikosti pracovního prostoru 18kB, nešlo).

Při odpojení druhé mechaniky není možné používat diskcopy (SS+X) a přechod do adresáře druhé mechaniky (SPACE).

Druhou mechaniku připojíte opětovným stiskem CS+Z (její adresář je ale ztracen).

2. Ostatní úpravy

Zbývající úpravy verze 2.1 jsou převážně estetického charakteru a nemají větší vliv na činnost programu - např. po přejmenování diskety je provedena aktualizace celého čelního panelu, editace je bez jakýchkoliv problémů (chyby kolem vyšších adres), atd.

Oproti verzi 2.0 byl odstraněn vypis nesmyslných hlášení namísto těch správných z normální ROM.

3. Závěrem

Vzhledem k tomu, že i ke starým verzím Toolsu bylo málo připomínek, soudím, že jste s ním vcelku spokojeni a doufám, že budete i nadále - s touto novou, (opět) vylepšenou verzí.

**Za SF PROXIMA, v. o. s.
George K.**

Pozn.: Nemohu si odpustit neprozradit (pro ty, kterým to nedošlo), jak poznáte na disketě program **KoZa Commander**: použijete na to vylučovací metodu, která říká, že je vyloučeno, aby to nebyl **run**.

Úplný SEZNAM FUNKCÍ

šipky, kempston joystick	- ovládání kurzoru
CS+K	- klávesnice/kempston
Enter	- označení a odznačení souboru
N	- nová disketa
CS+F	- formátování diskety
I	- informace o disketě a souborech
CS+I	- aktualizované informace o disketě a souborech
M	- mapa diskety a poloha aktuálního souboru
V	- přejmenování diskety
E	- editace souboru
CS+E	- editace diskety
CS+I	- textový editor
CS+2	- relativní/absolutní adresace
CS+3	- desítkovy/šestnáctkový výpis
CS+4	- změna aktuální adresy
Enter	- přechod z textového do číselného režimu (zpět CS+I)
Break (CS+SPACE)	- ukončení editace
R	- přejmenování souboru
A	- nastavení atributů a přípony
SS+U	- obnovení souboru
W	- zobrazení úvodního screenu
T	- uložit obrázek na pásku
S	- uložit obrázek na disk
B	- nový začátek souboru
SS+R	- spuštění souboru
SS+D	- vymazání souboru
C	- kopírování
T	- převod souboru na pásku
D	- převod souboru na disk
SPACE	- přepínání aktuální mechaniky (jen pro 2 mechaniky)
SS+X	- kopie celé diskety (jen pro 2 mechaniky)
CS+Z	- odpojení druhé mechaniky (jen pro 2 mechaniky)
SS+S	- setřídění adresáře
CS+Q	- vymazání KoZa Commanderu z paměti

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ZÁRUČNÍ A REKLAMAČNÍ PODMÍNKY NA PROGRAMY Z PRODUKCE

PROXIMA - software Ústí nad Labem

- veškeré dotazy zodpovídáme pouze písemně; telefonicky servis k programům nezajišťujeme
- na fyzické vady disket, kazet a manuálů které nebyly způsobeny nevhodnou manipulací uživatele poskytujeme záruku 1 rok. Vadné manuály (např. s chybějícími stránkami) vyměňujeme pouze kus za kus
- do 1 měsíce od zakoupení je nahrání nové verze programu nebo opravení vadné nahrávky na kazetě (disketě) zdarma
- po této době účtujeme na nové nahrání programu poplatek 20,-- Kčs
- částku 20,-- Kčs nám můžete zaslat jedním z těchto způsobů:
  - > zelenou složenkou typu "A" na naši adresu, číslo účtu je 28846-411/0100 a kontrolní utřížek přiložte (stačí jeho kopie) nebo
  - > přiložte k zásilce v hotovosti (např. papírovou dvacetikorunu), nebo
  - > pokud nebude částka poukázána nebo přiložena, vrátíme reklamovanou kazetu (disketu) na dobírku, takže účtujeme 20,-- Kčs + 15,-- Kčs dobírkový poplatek
- v případě neoprávněných reklamací účtujeme stejným způsobem jak bylo uvedeno výše, manipulační poplatek 20,-- Kčs

Prosíme Vás o pochopení tohoto opatření. Bohužel žádný autor programu a tím také jeho distributor nemůže ručit za to, že v programu nebude jediná chyba. Přesto naše firma udělá maximum pro to, aby Vám program sloužil k Vaší spokojenosti. Pro srovnání: nové verze programů (UPGRADE) se v oblasti "velkého software" (ceny jsou zde řádově 20 až 50 krát vyšší) prodávají vlastníkům starších verzí za ceny rovnající se 1/2 až 2/3 plné ceny programu. Dále Vás prosíme, abyste se na nás neobraceli s dotazy, které jsou dostatečně vysvětleny v instrukčním manuálu; na takové dotazy nebude brán zřetel.

PROXIMA - software

post box 24, pošta 2, 400 21 Ústí nad Labem

PROXIMA - software nové dimenze v. o. s.
post box 24, pošta 2
400 21 Ústí nad Labem